



**ВЧ № 3. Підготовка
до виразного
читання й виразне
читання напам'ять
поезій Тараса
Шевченка, Богдана
Лепкого**

Оберіть колір настрою





БОГДАН ЛЕПКИЙ (1872 – 1941)

Колисав мою колиску
Вітер рідного Поділля...
Богдан Лепкий

Богдан Лепкий народився у селі Крогулець на Тернопільщині в родині священника.

Навчався в Бережанській гімназії, а згодом у Віденському та Львівському університетах. Працював учителем у Бережанській гімназії. Згодом переїхав до Кракова, де викладав українську мову та літературу.

Богдан Лепкий присвятив чимало віршів Тарасові Шевченку. Зокрема, цілу збірку «За люд. У сотні роковини уродин Тараса Шевченка». Саме в ній є вірш «Шевченкова верба» про Тарасове перебування в неволі.

Мотив туги за рідним краєм звучить у кожному рядку Б. Лепкого. Так само, як і в Шевченкових віршах і картинах.



Пам'ятник
Богданові Лепкому
в Крогульці



Богдан Лепкий



батьківщина

рідна
домівка

...

письменник

учитель

викладач

патріот





Перебуваючи в засланні на Косаралі, *Тарас Шевченко* знайшов на дорозі гілочку верби, посадив її, дбайливо доглядав — і згодом виросла верба, під тінню якої любив відпочивати поет-засланець. Цей момент із біографії Кобзаря оспівав **Богдан Лепкий**.



У 1963 році, напередодні 150-літнього **Шевченкового** ювілею, поет **Андрій Малишко** привіз гілочки цієї верби з Казахстану. Їх було висаджено в Києві біля Спілки письменників і біля будинку поета **Максима Рильського**.



Косарал (застаріле — *Кос-Арал*) — острів в Аральському морі, на якому перебував Тарас Шевченко під час роботи в Аральській описовій експедиції

Аральське мо́ре (тюрк. *арал* — «острів») — безстічне солоне озеро в Туранській низовині в пустельній зоні на теренах Казахстану й Узбекистану.

ШЕВЧЕНКОВА ВЕРБА



Верба, яку посадив Тарас Шевченко. Місто Форт-Шевченко (Казахстан)



*«У Корсуні».
Худ. Тарас Шевченко*



*Парк міста Малин.
Студенти саджають
Тарасову вербу*

Коли на чорний шлях ступав,
Йдучи на вигнання, в неволю,
Галузку вербову підняв
Й забрав ту гілочку з собою.

Була відірвана, як він,
Від стовбура й землі святої,
Засуджена на лютий згин
Серед пустелі степової.

Поніс її і посадив
За фортом, в полі, у пустині,
Здалека воду він носив
Й невтомно поливав щоднини.

Прийнялася і на весну
Зелене листя розпустила.
Ох, як же, як була йому
Та деревина люба й мила!
Було, з казарми прибіжить,
В зеленій тіні спочивати
Приляже, а верба шумить
І шепче щось над ним, як мати.

Мов жалується, що весна.
Сади вже квітнуть в Україні,
Вона ж сумує тут одна
Посеред дикої пустині.

Летить степами листя шум,
Немов далека пісня жалю,
Ні твоїх снів, ні твоїх дум
Нам не забути, рідний краю!



- Верба – особлива рослина для українців. Оберіг, який відганяє злих духів і щороку освячується, аби в хаті панували щастя й достаток.
- Це дерево пов'язане з водою, отже, символізує здоров'я і життя. Вербу вважали прадеревом життя, а Чумацький шлях (Молочну стежку) — її відображенням на зоряному небі.

ШЕВЧЕНКОВА ВЕРБА

Коли на чорний шлях ступав,
Йдучи на вигнання, в неволю,
Галузку вербову підняв
Й забрав ту гілочку з собою.

Була відірвана, як він,
Від стовбура й землі святої,
Засуджена на лютий згин
Серед пустелі степової.

Поніс її і посадив
За фортом, в полі, у пустині,
Здалека воду він носив
Й невтомно поливав щоднини.

Прийнялася і на весну
Зелене листя розпустила.
Ох, як же, як була йому
Та деревина люба й мила!

- Мова ліричних творів віршована. Вона відрізняється від прозової будовою рядків. Зазвичай вони короткі та ритмічні. Віршовий ритм посилює рима. Рима — суголосся, співзвучність рядків у вірші.

Наприклад, шум — дум, жалю — краю.

Було, з казарми прибіжить,
В зеленій тіні спочивати
Приляже, а верба шумить
І шепче щось над ним, як мати.



Мов жалується, що весна.
Сади вже квітнуть в Україні,
Вона ж сумує тут одна
Посеред дикої пустині.

Летить степами листя шум,
Немов далека пісня жалю,
Ні твоїх снів, ні твоїх дум
Нам не забути, рідний краю!

ВИДИ РИМУВАННЯ

Якщо співзвучні (римуються) перший і другий, третій і четвертий рядки — **це суміжне римування (аа бб)**.



Василь Симоненко:

Мріють крилами з туману лебеді рожеві,
Сиплють ночі у лимани зорі сургучеві.
Заглядає в шибку казка сивими очима,
Материнська добра ласка в неї за плечима.

а
а
б
б

Якщо співзвучні (римуються) перший і третій, другий і четвертий рядки — **це перехресне римування (абаб)**.

Ліна Костенко:

Це — сивий лірник. Він багато знає.
Його послухать сходяться віки.
Усе іде, але не все минає
над берегами вічної ріки.

а
б
а
б

Якщо співзвучні (римуються) перший і четвертий, другий і третій рядки — **це кільцеве римування (абба)**.

Олександр Олесь:

О слово рідне! Орле скутий!
Чужинцям кинуте на сміх!
Співочий грім батьків моїх,
Дітьми безпам'ятно забутий.

а
б
б
а

ШЕВЧЕНКОВА ВЕРБА

Коли на чорний шлях ступав,
Йдучи на вигнання, в неволю,
Галузку вербову підняв
Й забрав ту гілочку з собою.

Була відірвана, як він,
Від стовбура й землі святої,
Засуджена на лютий згин
Серед пустелі степової.

Поніс її і посадив
За фортом, в полі, у пустині,
Здалека воду він носив
Й невтомно поливав щоднини.

Прийнялася і на весну
Зелене листя розпустила.
Ох, як же, як була йому
Та деревина люба й мила!

ВИДИ РИМУВАННЯ

суміжне римування (аа бб)
перехресне римування (абаб)
кільцеве римування (абба)



Було, з казарми прибіжить,
В зеленій тіні спочивати
Приляже, а верба шумить
І шепче щось над ним, як мати.

Мов жалується, що весна.
Сади вже квітнуть в Україні,
Вона ж сумує тут одна
Посеред дикої пустині.

Летить степами листя шум,
Немов далека пісня жалю,
Ні твоїх снів, ні твоїх дум
Нам не забути, рідний краю!

ШЕВЧЕНКОВА ВЕРБА

Коли на чорний шлях ступав,
Йдучи на вигнання, в неволю,
Галузку вербову підняв
Й забрав ту гілочку з собою.

Була відірвана, як він,
Від стовбура й землі святої,
Засуджена на лютий згин
Серед пустелі степової.

Поніс її і посадив
За фортом, в полі, у пустині,
Здалека воду він носив
Й невтомно поливав щоднини.

Прийнялася і на весну
Зелене листя розпустила.

Ох, як же, як була йому
Та деревина люба й мила!

Було, з казарми прибіжить,
В зеленій тіні спочивати
Приляже, а верба шумить
І шепче щось над ним, як мати.

Мов жалується, що весна.
Сади вже квітнуть в Україні,
Вона ж сумує тут одна
Посеред дикої пустині.

Летить степами листя шум,
Немов далека пісня жалю,
Ні твоїх снів, ні твоїх дум
Нам не забути, рідний краю!



Рід	Лірика
Жанр	Ліричний вірш
Історія написання	Вірш написано за мотивами біографії Тараса Шевченка
Мотив	Мотив туги за рідним краєм



ШЕВЧЕНКОВА ВЕРБА

Коли на чорний шлях ступав,
Йдучи на вигнання, в неволю,
Галузку вербову підняв
Й забрав ту гілочку з собою.

Була відірвана, як він,
Від стовбура й землі святої,
Засуджена на лютий згин
Серед пустелі степової.

Поніс її і посадив
За фортом, в полі, у пустині,
Здалека воду він носив
Й невтомно поливав щоднини.

Прийнялася і на весну
Зелене листя розпустила.

Ох, як же, як була йому
Та деревина люба й мила!

Було, з казарми прибіжить,
В зеленій тіні спочивати
Приляже, а верба шумить
І шепче щось над ним, як мати.

Мов жалується, що весна.
Сади вже квітнуть в Україні,
Вона ж сумує тут одна
Посеред дикої пустині.

Летить степами листя шум,
Немов далека пісня жалю,
Ні твоїх снів, ні твоїх дум
Нам не забути, рідний краю!



Епітет:

Порівняння:

Символ:

Як ці зображення пов'язані з Україною?



6. Чому так важливо не забувати рідної землі, хай у які краї тебе занесла б доля?

1.

2.

3.

4.



Запишіть 4
докази на
підтвердження
думки.

Домашня робота:

1. Підготувати біографію Галини Кирпи за покликанням:

<https://www.google.com/search?q=%D0%93%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D0%BD%D0%B0+%D0%9A%D0%B8%D1%80%D0%BF%D0%B0&oq=%D0%93%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D0%BD%D0%B0+%D0%9A%D0%B8%D1%80%D0%BF%D0%B0&aqs=chrome..69i57j46i512j0i512l8.18803j0j7&sourceid=chrome&ie=UTF-8#fpstate=ive&vld=cid:7e43dfbd,vid:rKRl1-guvoM,st:0>